

Oponentský posudek bakalářské práce

Autor: Barbora Saxová
Název práce: *Analýza a porovnanie výuky scenáristiky na vybraných školách v Európe*
Vedoucí práce: Mgr. Jiří Dufek
Oponent: BcA. Jaroslav Pozzi

Bakalářská práce „*Analýza a porovnanie výuky scenáristiky na vybraných školách v Európe*“ Barbory Saxové se pokouší splnit přetěžký úkol, na kterém by podle mého měl po dobu několika let pracovat tým expertů z nejrůznějších oborů, např. teorie pedagogiky, práva, managementu, psychologie, statistiky a metodologie... Nejsem si ovšem jist, jestli by v něm měli nutně být nějací scénáristé nebo dramaturgové.

Nechtěl bych ale jen proto předem tvrdit, že taková práce je mimo záběr toho, co nás na katedře z odborného hlediska zajímá – pouze konstatovat, že vlastně nikdo z nás na ni nemá potřebnou kvalifikaci.

Kromě nemožnosti zvládnout svépomocí třeba už jen sběr dostatečně reprezentativních dat, pak také dochází k metodologické naivitě při jejich zpracování – autorka si např. uvědomuje, že počet respondentů jí v některých případech klesá k jedné, ale povzbuzuje se: „*Tieto čísla sa môžu zdať nízke, ale keďže tento podrobný dotazník obsahoval 52 otázok (...) je možné z neho vyčítať veľa jasných informácií.*“ – statistika opravdu takto nefunguje.

Je třeba si také uvědomit, o jak skutečně široký problém se jedná. Nejspíš by se muselo začít od základů gnozeologie, tedy jaké jsou možnosti a limity lidského poznání vůbec, podmnožinou toho je pak pedagogika, ještě menší krabičkou problematika školství českého, tam nalézáme specifický případ škol uměleckých a teprve v ní pak FAMU a naši domácí katedru...

Možná největším problémem této práce se mi však zdá to, že klade hlavní důraz na *spokojenost* (míněno studentů), což mi připadá ještě ošidnější, než mít za měřítko stejně špatně uchopitelnou „efektivitu vzdělávacího procesu“ apod. – spokojeni mohou být totiž i klienti podvodné banky, pojišťovákem okradení důchodci a týrané ženy, přičemž o kvalitě toho co dostali, to vypovídá jen tolik, že dotyčný subjekt umí dobře navodit *Stockholmský syndrom*.

Navíc se jedná o spokojenost *okamžitou*, řekl bych *spokojenost bez zpětné vazby*. Vzpomínám si, jak moje vlastní míra (ne)spokojenosti se školou sice s odstupem let po odchodu do praxe nijak zvlášť ani nezesílila, ani nezeslábla, ovšem v mnoha konkrétních věcech se *zcela změnilo její znaménko*: věci, které jsem ještě v magistru považoval za největší zbytečnost, se v praxi ukázaly jako jediné užitečné (ne vždy, pochopitelně) – a jiné zážitky, na které jsem vzpomínal s nadšením, se ovšem s větším odstupem náhle jevily jako sladké placebo, v nejlepším případě báječně proflákaný čas, iluze poznání a utvrzení se v pohodlí toho, co už jsem vlastně věděl (nebo se domníval, že vím) a nechtělo se mi to měnit.

Takže od kdy je člověk vlastně kvalifikován, aby posoudil míru své spokojenosti se studiem dostatečně seriózně? Za pět let po škole, za dvacet? (Kdy už zase zapomíná jak to bylo a vzpomínky se mění...) Já netuším. Ale určitě ne v průběhu studia samého, natož v prvním ročníku, jako jsou někteří z respondentů.

Pak je zde také další věc, a to sice, že se příliš nerozlišuje mezi placeným a neplaceným studiem; a jakou tento fakt má dopad jak na spokojenost (je dokázáno, že dokonce ze dvou stejných léků je reálně účinnější ten, který je dražší!), a pak také, jak je to vlastně s *nárokem* na nespokojenost? Osobně jsem např. příznivcem *open source* programů, které jsou mimo jiné většinou zdarma, takže na ně sice často nadávám, ale nikdy mi nenapadlo, že bych s nimi mohl být nespokojen, když nejsem platící zákazník. To přece není z hlediska, řekněme teorie her, ani možné? Pokud jsem vyrozuměl dobře, placená škola v průzkumu je pouze

ta jedna anglická (ta s parametry sekty), takže tím se skoro sama vyřazuje z výběru, protože prostě nelze vzájemně srovnávat tyto ekonomicky naprosto rozdílné světy.

Spokojenost je navíc *obecně* dost problematická kategorie; po letech jsem si při této četbě vzpomněl na Matouškův román Spas přezdívkou manželky hlavního hrdiny *Buldozer za štěstím* (a není asi náhoda, že její druhá přezdívka byla *N. O. V. D. = Největší Otrokář Všech Dob*); když jde zkrátka někde o osobní uspokojení, musí všechno stranou, především fakta a racionální uvažování, nemluvě především o zájmech druhých.

Napadala mne při čtení ještě další neodbytná myšlenka:

Neměly by se, spíše než školy stejného oboru po světě, mezi sebou srovnávat třeba různé školy české, klidně úplně jiných oborů? – Totiž: nebylo by mi proti mysli ani úplné zrušení, či změna způsobu klasifikace, ani některé z dalších zajímavých návrhů, které autorka v závěru předkládá, ale je to u nás vůbec právně možné? A jestli ano, není to proti hluboce zažitým a většinovou společností *vyžadovaným nepsaným pravidlům*, tedy reálně nemožné prosadit?

Naše školství má přece poměrně dlouhodobé a specifické vlastní problémy, které za poslední dekádu vrcholí, takže zamýšlet se nad svým vlastním úzkým oborem stylem „proč se to děje právě mně?!“ je možná zbytečné, a v tomto případě srovnání se světem pak spíše mate, než pomáhá. (Před pár dny vyšla kritická knížka V. Klause ml. „*Cesta do hlubin českého školství*“, které podle něj už vůbec neplní svou funkci, a ať už má pravdu nebo ne, tato diskuse intenzivně doutná léta, přičemž překvapivě např. na přírodovědě řeší velmi podobnou nespokojenost studentů, ale i pedagogů, atp.)

Co se formální stránky a písemného projevu týče, je práce zpracovaná velmi dobře (po dlouhé době vidím seznam použitých zkratk!) a přestože sběr dat a jejich srovnávání v tabulkách je ze své podstaty pro většinu z nás poměrně nezábavnou činností, text je napsán živě a místy i s humorem (viz např. škola, která je tak skvělá, že dokonce i její budova sbírá ceny! A dvakrát zmíněná touha respondentů po více psychologích na škole je... prostě odzbrojující.).

Až mi napadlo, že jedná-li se o tak setrvalý zájem badatelky, jak je naznačeno, bylo by možná lépe realizovat jej pro příště blíže oboru a to např. formou sběrného dokumentu. Je paradoxem, o kterém mluvil již J. Špáta, že lidé na kameru často řeknou mnohem více věcí než v dopisu nejbližšímu příteli, takže při takovémto osobním sběru by těch dat bylo možná i více, navíc by autorka měla i svůj přímý zážitek z oněch míst, která ji tak zajímají. – A pokud by si přitom uchovala svůj sympatický odstup, lehkou ironii a zvědavého ducha, myslím, že kromě možného výsledného filmu, by vlastně i jen ten sesbíraný materiál měl větší „vědeckou“ hodnotu, než kdyby se o tak rozsáhlý výzkum znovu pokoušela v žánru další diplomové práce, vyžadující odbornou erudici, kterou ani mít nemůže...

Nerad srovnávám nějaké dvě práce jmenovitě přímo, ale tady to snad ani jinak nejde, protože jediným příbuzným textem z KSD je hned v úvodu autorkou citovaná práce Beáty Parkanové s názvem „*Pátrání po scénaristice: aneb jací scénáristé v roce 2010 na FAMU, katedře scénaristiky a dramaturgie jsou, mohli by být a chtěli by být*“, která trpí podobnými problémy a nedomyšlenostmi.

V tomto bodě ovšem musím s uspokojením konstatovat, že zatímco u zmíněného pokusu B. P. o srovnání FAMU s Dánskou filmovou školou mi získaná data připadala být jen takovým nepříliš přesvědčivým přílepkiem ve stylu, že tak se to formálně sluší, aby se pak člověk mohl v textu volně vypovídat ze všeho, co mu tak za léta studia prolétlo hlavou, přístup Barbory Saxové se mi jeví – přes zmíněné limity – od začátku poctivější i racionálnější, s jasně nadstavenými pravidly, přičemž se práce skutečně poměrně korektně drží vytčených cílů, jakkoliv se tyto mohou zdát napadnutelné.

Této snahy si cením, a doporučuji proto bakalářskou práci Barbory Saxové k obhajobě.